

Шевченківський районний суд м. Львова

Узагальнення причин скасування рішень слідчих суддів

Впродовж першого півріччя 2015 року слідчими суддями Шевченківського районного суду м. Львова розглянуто 986 клопотань органів досудового розслідування з яких задоволено 823, відмовлено у задоволенні 15, повернуто 26, залишок на кінець півріччя складав 61 матеріал.

Окрім цього слідчими суддями Шевченківського районного суду м. Львова за перше півріччя 2015 року розглянуто 125 скарг на дії, бездіяльність слідчого, прокурора чи інших осіб, з яких, задоволено 46, відмовлено у задоволенні 53, повернуто 14, залишок на кінець півріччя становив 12 матеріалів.

Рішення (ухвали) слідчих суддів Шевченківського районного суду м. Львова у першому півріччі 2015 року в апеляційному порядку оскаржувались у 35 випадках, з яких 8 рішень було скасовано.

Так, з аналізу ухвал колегії суддів судової палати з розгляду кримінальних справ Апеляційного суду Львівської області встановлено, що слідчими суддями Шевченківського районного суду м. Львова загалом правильно застосовуються норми матеріального та процесуального законодавства та повно і всебічно встановлюються обставини та фактичні дані, необхідні для правильного вирішення питань, які ставляться перед слідчим суддею в стадії досудового розслідування кримінального провадження.

Однак у деяких випадках слідчими суддями були допущені суттєві помилки у правильному вирішенні клопотань та скарг, що у свою чергу слугувало скасуванню їх рішень апеляційною інстанцією.

Зокрема:

1. При розгляді клопотання слідчого СВ Шевченківського РВ ЛМУ ГУ МВС України у Львівській області про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою підозрюваній у вчиненні кримінального правопорушення передбаченого ч.4 ст. 187 КК України, при постановленні рішення про відмову в задоволенні у обранні такого запобіжного заходу і обранні запобіжного заходу у вигляді цілодобового домашнього арешту місцевим судом було враховано вагомість наявних доказів, тяжкість покарання, передбаченого за вчинення інкримінованого їй злочину, особу підозрюваної, яка має постійне місце проживання, є інвалідом третьої групи, а також те, що в ході розгляду клопотання стороною обвинувачення не доведено, що жоден із більш м'яких запобіжних заходів, аніж тримання під вартою не може запобігти ризикам, пов'язаним із перешкоджанням здійсненню кримінального провадження у будь-яких формах. Однак слідчим суддею не в повній мірі враховано, що підозрювана, як вбачається з матеріалів кримінального провадження, матеріалів справи та доданих до апеляційних скарг документів має вищу освіту, є приватним підприємцем і здійснює підприємницьку діяльність в ТЦ «Привокзальний», для здійснення якої їй необхідно мати змогу перебувати в місці здійснення своєї підприємницької діяльності, раніше не судима, має на утриманні матір 1940 року народження, що свідчить про міцність її соціальних зв'язків, а цілодобове перебування під домашнім арештом позбавляє її можливості заробляти гроші та утримувати свою пристарілу матір. В зв'язку із чим ухвалу слідчого судді Шевченківського районного суду м. Львова про відмову у задоволенні клопотання слідчого СВ Шевченківського РВ ЛМУ ГУ МВС України у Львівській області та обрання підозрюваній запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту цілодобово – скасовано і обрано запобіжний захід у вигляді домашнього арешту з покладенням на підозрювану обов'язків перебувати до слідчого за першою вимогою, не залишати місце постійного проживання без дозволу слідчого, прокурора або суду з 21.00 до 07.00 год.

2. При розгляді скарги на постанову про закриття кримінального провадження суд першої інстанції допустив істотне порушення процесуального закону, що дало підставу для скасування його рішення. Так, колегією суддів встановлено, що у відповідності до журналу судового засідання від 9.04.2015 року слідчий суддя заслухав додаткові пояснення

потерпілого та 9.04.2015 року о 14 год. 17 хв. було оголошено кінець звукозапису. У цей же день о 14 год. 17 хв. було відновлено звукозапис та о 14 год. 23 хв. слідчий суддя оголосив перерву по справі. Тобто, слідчий суддя, провівши допит потерпілого в порушення вимог ст.ст. 364, 366 КПК України не провів судові дебати, не виходив до нарадчої кімнати для постановлення ухвали та не проголосив ухвалу від 9.04.2015 року про відмову в задоволенні скарги потерпілого на постанову слідчого про закриття кримінального провадження. За таких обставин постановлену у справі ухвалу не можна вважати законною та обґрунтованою. Оскільки допущені судом першої інстанції порушення вимог кримінального процесуального закону є істотними й перешкоджають перевірці апеляційних доводів, ухвала відповідно до ст.ст. 412, 415 КПК України підлягає висуванню, а матеріали кримінального провадження призначенню до нового судового розгляду в суді першої інстанції.

3. Ухвалою слідчого судді Шевченківського районного суду м. Львова скаргу на бездіяльність слідчого повернуто скаржнику у зв'язку з неподанням доказів щодо його процесуального статусу у кримінальному провадженні. За результатом розгляду апеляційної скарги на цю ухвалу, колегія суддів апеляційної інстанції дійшла висновку, що апеляційна скарга підлягає задоволенню, оскільки відповідно до п. 5 ч. 1 ст. 303 КПК України, на досудовому розслідуванні може бути оскаржене рішення прокурора, слідчого про відмову у визнанні потерпілим - особою, якій відмовлено у визнанні потерпілим. Разом з цим, чинним кримінальним процесуальним кодексом України не передбачені вимоги щодо змісту скарги на дії або бездіяльність слідчого або прокурора, як і не встановлено обов'язок долучення скаржником до матеріалів скарги доказів щодо процесуального статусу у кримінальному провадженні. Колегія суддів зазначила, що при розгляді цієї скарги слідчому судді слід було витребувати матеріали кримінального провадження, внесеного у ЄРДР для з'ясування, чи відповідно до свого процесуального статусу, згідно зі ст. 303 КПК України, скаржник вправі подавати скаргу на дії або бездіяльність слідчого. За таких обставин слідчий суддя передчасно постановив ухвалу про повернення скарги у зв'язку з її подачею особою, яка не має на це права, а тому ухвалу слідчого судді Шевченківського районного суду м. Львова скасовано та призначено новий розгляд у суді першої інстанції.

4. Ухвалою слідчого судді Шевченківського районного суду м. Львова скаргу на бездіяльність слідчого та на постанову про закриття кримінального провадження повернуто особі, яка її подала.

Своє рішення слідчий суддя, з покликанням на ст. 304 КПК України, мотивував відсутністю у скарзі доказів на підтвердження того, що потерпілий отримав копію постанови слідчого про закриття кримінального провадження датою яка зазначена у скарзі й докази про її отримання не додані до матеріалів скарги.

За результатом розгляду апеляційної скарги колегія суддів констатувала, що ухвала слідчого судді постановлена з істотним порушенням кримінального процесуального закону, що відповідно до п.3 ч.1 ст. 409 КПК України є підставою для скасування судового рішення. Так, згідно з ч. 1 ст. 304, ч.5, ч.1 ст. 115 КПК України скарги на рішення слідчого, передбачені ч.1 ст. 303 КПК України, можуть бути подані особою протягом десяти днів з моменту прийняття рішення. Якщо рішення слідчого оформлюється постановою, строк подання скарги починається з дня отримання особою її копії. При обчисленні строків днями та місяцями не береться до уваги той день, від якого починається строк (за винятком окремих випадків). Якщо закінчення строку, який обчислюється днями або місяцями, припадає на неробочий день, останнім днем цього строку вважається наступний за ним робочий день (за винятком окремих випадків).

Матеріалами справи по цій скарзі було встановлено, що постанову слідчого про закриття кримінального провадження винесена 25 березня 2015 року. Закінчення десятиденного строку (з моменту прийняття рішення) припадає на 04 квітня 2015 року, який був вихідним днем (субота). Відповідно останнім днем цього строку слід вважати наступний за ним робочий день - 06 квітня 2015 року, й саме в цей день була подана скарга на рішення слідчого. Тому, як зазначив суд апеляційної інстанції, навіть за відсутності даних про отримання стороною скаржника копії постанови слідчого про закриття кримінального провадження 31 березня 2015 року (на що покликався у своєму рішенні слідчий суддя)

висновок слідчого судді про необхідність повернення скарги особі, яка її подала, вимогам закону не відповідає. З огляду на викладене ухвалу слідчого судді скасовано, а скаргу направлено до місцевого суду для розгляду слідчим суддею в порядку глави 26 КПК України.

5. Ухвалою слідчого судді Шевченківського районного суду м. Львова було відмовлено в задоволенні клопотання слідчого СВ Шевченківського РВ ЛМУ ГУ МВС України у Львівській області про застосування запобіжного заходу у виді тримання під вартою відносно підозрюваної у вчиненні кримінального правопорушення передбаченого п.12 ч.2 ст. 115 КК України, і застосовано відносно останньої запобіжний захід у виді домашнього арешту, з покладенням обов'язків прибувати до слідчого СВ Шевченківського РВ ЛМУ ГУ МВС України у Львівській області чи іншого слідчого в даному кримінальному провадженні запершою вимогою, не залишати місця постійного проживання в період часу з 20.00 год. до 09.00 год. наступної доби без дозволу слідчого, прокурора або суду; не відлучатися за межі м. Львова та Яворівського р-ну Львівської області без дозволу слідчого, прокурора або суду та повідомляти слідчого, прокурора або суд залежно від стадії кримінального провадження про зміну свого місця проживання.

За результатом апеляційної скарги на вказане рішення слідчого судді, колегія суддів дійшла висновку про скасування такого рішення, оскільки приймаючи дане рішення, слідчий суддя дійшов до невірного висновку про відсутність передбачених ст. 177 КПК України ризиків, наведених в ухвалі слідчого судді, та про необхідність застосування до підозрюваної запобіжного заходу у виді тримання під вартою. Апеляційною інстанцією зазначено, що підставою застосування запобіжного заходу є наявність обгрунтованої підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення, а також наявність ризиків, які дають достатні підстави слідчому судді, суду вважати, що підозрюваний, обвинувачений, засуджений може здійснити дії, передбачені частиною першою цієї статті. Слідчий, прокурор не мають права ініціювати застосування запобіжного заходу без наявності для цього підстав, передбачених цим Кодексом.

Враховуючи підстави та обставини, передбачені ст.ст. 177, 178 КПК України, те, що кримінальне правопорушення, у вчиненні якого підозрюється особа щодо якої обирається запобіжний захід, спричинило загибель людини, колегією суддів вказано, що застосування до підозрюваної домашнього арешту не зможе запобігти ризикам та забезпечити виконання підозрюваною процесуальних обов'язків і що за таких умов суд вправі відповідно до п.2 ч.4 ст. 183 КПК України не визначити розмір застави. Лише обрання щодо підозрюваної запобіжного заходу у виді тримання під вартою без визначення застави забезпечить виконання останньою покладених на неї процесуальних обов'язків та запобігання наявним ризикам, що відповідно до ч.1 ст. 177 КПК України є метою застосування запобіжного заходу.

6. Слідчим суддею Шевченківського районного суду м. Львова було повернуто скаргу на бездіяльність заступника військового прокурора Західного регіону України та зобов'язання до вчинення дій, в зв'язку з тим, що така не підлягає розгляду в цьому суді, оскільки подана з порушенням правил підсудності.

Розглянувши апеляційну скаргу на рішення слідчого судді, апеляційний суд скасовуючи дане рішення зазначив, що згідно п.1 ч.1 ст.303 КПК України на досудовому провадженні можуть бути оскаржені рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора, зокрема бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення. Скарга на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора розглядається слідчим суддею місцевого суду, в межах юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування. В поданій до Шевченківського районного суду м. Львова скарзі, оскаржується бездіяльність заступника військового прокурора Західного регіону України щодо невнесення відомостей до ЄРДР про кримінальні правопорушення передбачені ч.2 ст.328, ч.3 ст.364, ч.2 ст.366, ч.1 ст.255, ч.2 ст.256, ч.3 ст.28-ч.2 ст.332 КК України та початку досудового розслідування. Прокуратура Західного регіону України та місце праці прокурора, бездіяльність якого оскаржується,

знаходиться за адресою вул. Клепарівська, 20 у м. Львові, тобто в межах територіальної юрисдикції Шевченківського районного суду м. Львова. А тому слідчим суддею безпідставно повернуто скаргу на бездіяльність заступника військового прокурора Західного регіону України з тих підстав, що скарга про злочин скерована до військової прокуратури Ужгородського гарнізону в порядку ст.214 КПК України. Такі дії заступника військового прокурора Західного регіону підлягають оцінці при прийнятті рішення по суті.

Крім цього, в першому півріччі 2015 року, у двох випадках матеріали скарги на постанову про закриття кримінального провадження та клопотання слідчого СВ Шевченківського РВ ЛМУ ГУ МВС України у Львівській області про арешт майна, згідно ухвал апеляційного суду Львівської області повернуто: - у першому випадку для проведення досудового розслідування у Шевченківській РВ ЛМУ ГУ МВС України у Львівській області, - у другому прокуророві Шевченківського району м. Львова.